

Universiteit
Leiden
The Netherlands

In hoeverre verschillen partijen uit de Tweede Kamer in het gebruik van parlementaire vragen over COVID-19? Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar het verschil in gebruik van parlementaire vragen door partijen in de Tweede kamer

Haye, Bobbi de la

Citation

Haye, B. de la. (2021). *In hoeverre verschillen partijen uit de Tweede Kamer in het gebruik van parlementaire vragen over COVID-19?: Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar het verschil in gebruik van parlementaire vragen door partijen in de Tweede kamer*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3178081>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master thesis in the Leiden University Student Repository](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3178081>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

In hoeverre verschillen partijen uit de Tweede Kamer in het gebruik van parlementaire vragen over COVID-19?

Een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar het verschil in gebruik van parlementaire vragen door partijen in de Tweede kamer

Bachelorproject Politicologie

Bobbi De la Haye (S2022524)

Politicologie

Eerste lezer: Dr. T.A. Mickler

Tweede lezer: Dr. C.M.C. van Vonno

Inleiding

Het nieuwe coronavirus (COVID-19) heeft sociaaleconomische systemen ontwricht. De kosten gemeten in mensenlevens, economische activiteit en sociaal kapitaal zijn immens. Daarnaast wordt de deelname van het parlement aan de besluitvorming beperkt in reikwijdte, aangezien veel dringende regeringsmaatregelen worden aangenomen buiten de wetgevende macht om. De wetgevende bevoegdheden van het parlement worden teruggebracht tot niets meer dan het ratificeren van uitvoerende voorstellen (Griglio, 2020, p. 2). COVID-19 test hierdoor overheden en democratische instellingen. Het parlement moet namelijk een deel van zijn soevereiniteit afstaan aan de uitvoerende macht; hierdoor verzwakt de scheiding van de uitvoerende en wetgevende macht (Windholz, 2020, p. 3).

Als reactie op deze trends rijst de vraag welke rol de parlementen in deze ongekende crisis van de democratie hebben. De marginalisering van parlementen is namelijk potentieel problematisch voor de oppositie. Want zoals Shapiro (1996) benadrukt; “democratie is net zo goed een ideologie van de oppositie als van de regering” (p. 51). Het idee van een oppositie, een loyale oppositie, staat centraal in elke democratie. Het betekent dat alle partijen in het politieke debat, hoe diep hun verschillen ook zijn, de fundamentele democratische waarden van vrijheid van meningsuiting, de rechtsstaat en gelijke bescherming onder de wet delen (Kiiza, 2005).

Verschillende studies (Oberreuter, 1975; Sternberger 1956; Mair 2011) spreken over de functies van oppositiepartijen. Eén van die functies is het controleren van de regering. Het parlement kan dit doen door het stellen van parlementaire vragen aan het kabinet. Parlementaire vragen zijn een van de weinige instrumenten die wetgevers toegang geven tot informatie en ze de mogelijkheid geven om de overheid ter verantwoording te roepen (Martin, 2011). De vragen kunnen bestaan uit geschreven en mondelinge vragen. Waarbij mondelinge vragen meer betrekking hebben op algemene beleidskwesties, hebben schriftelijke vragen de neiging om meer specifieke en gedetailleerde informatieverzoeken te behandelen (Rozenberg & Martin, 2011, p. 396).

Het gebruik van parlementaire vragen verschilt daarbij sterk tussen partijen. Zo maken regeringspartijen in de Tweede Kamer weinig gebruik van dit controlemiddel, doordat zij als regeringspartij zich minder bezig houden met controleactiviteiten. Populistische partijen maken daarentegen wel veel gebruik van parlementaire vragen, en uiten in vergelijking tot andere partijen meer kritiek in de controleactiviteiten die zij gebruiken. (Louwerse & Otjes, 2018, p. 492).

Door de coronacrisis en de daarbij behorende potentiële marginalisering van het parlement vraag ik me af of partijen anders zullen reageren in de frequentie en de manier waarop zij parlementaire vragen stellen. Daarom luidt mijn onderzoeksvraag: In hoeverre verschillen partijen uit de Tweede Kamer in het gebruik van parlementaire vragen over COVID-19?

Voor het beantwoorden van deze vraag heb ik drie hypothesen opgesteld. Om mijn eerste twee hypothesen te beantwoorden voer ik een kwantitatief onderzoek uit die onderscheidt maakt tussen regeringspartijen en oppositiepartijen, en tussen populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen. Door middel van een onafhankelijke t-toets bereken ik of er een significant verschil is tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door regeringspartijen en oppositiepartijen in de Tweede Kamer. Vervolgens toets ik ook of er een significant verschil is tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen. Hierbij zijn ter illustratie figuur 1.1 en 1.2 toegevoegd. De figuren onderbouwen de uitkomsten van de onafhankelijke t-toetsen.

Om mijn derde hypothese te beantwoorden voer ik een kwalitatief onderzoek uit. In mijn inhoudelijke analyse vergelijk ik parlementaire vragen van verschillende partijen, om zo bevindingen te kunnen doen over de manier waarop zij parlementaire vragen formuleren. De vergelijking wordt gemaakt tussen één reguliere niet-populistische oppositiepartij; de PvdA en twee populistische oppositiepartijen; de PVV en de SP. Door middel van het tellen van negatieve en positieve appeals per parlementaire vraag kan ik concluderen of populistische oppositiepartijen inhoudelijk hun parlementaire vragen positiever of negatiever formuleren dan niet-populistische oppositiepartijen als het gaat om corona gerelateerde vragen.

Literatuuroverzicht

Partijen die verkiezingen verliezen worden in veel gevallen de oppositie. De oppositie is dus in wezen een 'regering in de wacht'. Om een democratische cultuur tot stand te brengen, moeten oppositiepartijen het vertrouwen hebben dat het politieke systeem hun recht zal garanderen om de partij die aan de macht is te organiseren, te spreken, van mening te verschillen en/of te bekritisieren (Kiiza, 2005).

In tegenstelling tot wetgevers in de presidentiële regimes kan er niet worden verwacht dat parlementen in parlementaire democratieën de belangrijkste besluitvormers zijn of de belangrijkste is het bepalen van de agenda. Hun activiteiten zijn meer gericht op het verantwoordelijk houden van regeringen. Het feit dat ze deze taak doorgaans uitvoeren zonder de volharding van het regime waarin zij opereren is een krachtige herinnering aan het grote

vermogen van de parlementaire democratie om tegenstrijdige publieke eisen voor politieke stabiliteit en verandering in evenwicht te brengen (Helms, 2008). De gepercipieerde mate van verantwoordingsplicht van een regering berust dan ook in hoge mate op het vermogen van concurrerende partijen om in het openbaar kritiek te uiten op regeringsbeslissingen tijdens een zittingsperiode en tijdens de verkiezingscampagne (Holzhacker, 2002).

Er zijn verschillende modellen over wat de functies zijn van oppositiepartijen. Zo kwam Oberreuter (1975) met een eenvoudige typologie door onderscheid te maken tussen competitieve, coöperatieve en probleemgerichte ad hoc opposities. Hij vatte deze verdeeldheid op als karakteristieken van de strategieën van opposities.

Daarnaast spreekt Sternberger (1956) over de trinity of opposition, ook wel de drie hoofdfuncties van de parlementaire oppositie. Ten eerste heeft de oppositie de functie om te controleren: Oppositiepartijen houden nauwlettend toezicht op het optreden van de overheid, door de macht van de overheid te controleren of door te helpen bij het ontwerpen en vormgeven van beleid. Ten tweede bekritisieren ze regeringen: Door hun tekortkomingen, methoden en stijl te benadrukken. Tot slot bieden opposities nieuwe alternatieven: In termen van beleidsdoelen, beleidsmiddelen en personeel, soms zelfs door het creëren van een zeer zichtbaar 'schaduwkabinet'.

Mair (2009, 2011) ontwikkelde een tweedimensionale typologie van het gedrag van oppositiepartijen. De typologie bestaat uit verantwoordelijkheid nemen en representatie. Dit wordt bepaald door het maken van beleid of het gebruik maken van controleactiviteiten. De eerste dimensie, waarbij partijen de verantwoordelijkheid nemen staat het overheidsbeleid voorop. Er wordt met anderen samengewerkt om beleid te maken en beleid vorm te geven. Partijen in de tweede dimensie focussen zich op representatie. Deze partijen focussen zich vooral op het behartigen van de belangen van de kiezers en doen dit zonder verantwoordelijkheid te nemen. Ze hebben de neiging om zich te verzetten tegen impopulair beleid en zullen proberen kiezers duidelijk te maken dat ze om hun zorgen geven. Tevens kunnen beleid maken en controleactiviteiten gebruiken aanvullend werken. Dit leidt tot een viervoudige typologie van oppositieactiviteit. Hierbij focussen constructieve partijen, die verantwoordelijkheid nemen, zich alleen op het beleid maken en houden zich weinig bezig met controleactiviteiten. Daartegenover maken kritische partijen, die zich focussen op representatie, vooral gebruik van controleactiviteiten en houden zich weinig bezig met beleid maken. Actieve opposities houden zich bezig met beide en passieve opposities doen beide vrijwel niet (Louwerse & Otjes, 2018, p. 481).

Bij de tweede dimensie van de tweedimensionale typologie waar het gaat om representatie draait het vooral om de functie van parlementaire controle; de mate waarin oppositiepartijen gebruik kunnen maken van uitingen tegen het beleid en besluitvormers kunnen bekritisieren (Louwerse & Otjes, 2018, p. 481). De functie van parlementaire controle kan ook voor partijen dienen om toezicht te houden op beleid of besluitvorming te beïnvloeden (Holzhacker, 2002, pp. 462-463).

Daarnaast is nationale parlementaire controle ook belangrijk om de legitimiteit te vergroten van de deelname aan het proces van Europese besluitvorming. Het is belangrijk dat de stem van oppositiepartijen op nationaal niveau worden gehoord, omdat hun stem niet of nauwelijks bestaat binnen de EU-instelling zelf (Holzhacker, 2002, p. 461). Nationale oppositiepartijen hebben naast dat ze minder kanalen hebben voor informatie over de Europese politiek ook minder toezicht op de Europese politiek. Om dit nadeel te compenseren, maken hun delegaties in het Europese Parlement meer gebruik van de individuele toezichtmechanismen waarover zij beschikken. Er wordt gesteld dat de nationale oppositiepartijen parlementaire vragen op Europees niveau gebruiken als een controle op de implementatie van de Europese wetgeving door hun nationale regering (Jensen, Proksch & Slapin, 2013).

Naast dat parlementaire controle belangrijk is neemt het gebruik ervan ook toe. In de literatuur over West-Europese parlementen wijst het al lang op een toename van niet-wetgevende activiteiten. Dit zijn de activiteiten van partijen zonder directe materiële gevolgen voor de samenleving, aangezien er geen wet wordt gewijzigd. Niet-wetgevende activiteiten impliceren parlementaire debatten, parlementaire vragen aan de minister en interpellaties (Green-Pedersen, 2015, p. 347).

Volgens Green-Pedersen (2015) is deze verandering in het gedrag van partijen onlangs beschreven als een toenemend belang van issue-concurrentie. Partijen concurreren in toenemende mate doordat ze proberen de aandacht te vestigen op bepaalde politieke kwesties die voor hen gunstig zijn en niet alleen door standpunten in te nemen over vooraf gegeven kwesties. Dit is een reden waarom niet-wetgevende activiteiten dan ook in aantal stijgen. Ze zijn met betrekking tot issue-concurrentie zeer aantrekkelijk. De overheid wordt immers gedwongen te reageren op vraagstukken die de oppositie aan de orde stelt.

Volgens anderen is een toename van niet-wetgevende activiteiten een complex fenomeen en kan het niet verklaard worden door een factor zoals een verbreding van de publieke sector of issue-concurrentie. Zowel interne als externe factoren, waaronder het overheidstype, de reikwijdte van de vragen, professionele achtergronden van parlementsleden,

concurrentievermogen van partijsystemen, toenemende internationalisering en media-interesse, kunnen als even belangrijk worden beschouwd als de eerder genoemde factoren in deze ontwikkeling (Senninger, 2016). Ook kan het gebrek aan effectieve communicatie tussen de relevante overheid en burgers, en politieke concurrentie tussen de regering en oppositiepartijen, zorgen voor de toename van het aantal parlementaire vragen (Hazama, Gençkaya, & Gençkaya, 2007).

In de afgelopen decennia varieerde het aantal gestelde vragen aan de minister per zittingsperiode in bijna alle Europese parlementen tussen de 10.000 en 20.000 (Hazama et al., 2007). In Nederland werden er ook steeds vaker parlementaire vragen gesteld. Tussen 1998 en 2017 zijn er 55.919 schriftelijke vragen gesteld, dit zijn er ongeveer twintig per kamerlid per jaar (Louwerse & Otjes, 2018, p. 485).

Parlementaire vragen dienen verschillende doelen. Ze staan ten eerste parlementsleden toe om openbaar te worden met betrekking tot een bepaald onderwerp of probleem (Jensen et al., 2013). Ten tweede is parlementaire ondervraging een signaal naar zowel de regering als het buitenparlementaire publiek om informatie over bepaalde onderwerpen te verkrijgen, te geven, of om het afleggen van een beleidsverklaring af te dwingen. Ten derde wordt er ook beweerd dat individuele wetgevers niet in de eerste plaats vragen stellen om de uitvoerende macht te controleren, maar eerder om hun publiciteit en zelfpromotie te vergroten en de kansen op herverkiezing te verbeteren (Senninger, 2016). Hoewel parlementaire controle over de uitvoerende macht misschien niet altijd het hoofddoel is van een parlementaire vraag, kan het toch een soort invloed uitoefenen op het beleid, met bijzondere aandacht voor de administratieve procedures en ministeriële praktijken (Hazama et al., 2007, p. 553).

Bij parlementaire vragen wordt onderscheidt gemaakt tussen mondelinge vragen en schriftelijke vragen. Schriftelijke vragen zijn meestal gericht op het verkrijgen van gedetailleerde informatie en feiten van de minister. Voor antwoorden kan nieuw onderzoek of nieuwe informatie nodig zijn waarover de ministers tijdens het mondelinge vragenuur niet zouden beschikken. De gedetailleerde informatie die kan worden verzameld uit antwoorden van schriftelijke parlementaire vragen kan een bijzonder krachtig instrument zijn voor uitvoerend toezicht. Hoewel ministers mondelinge vragen op de vloer van de kamer kunnen ontwijken, zijn specifieke vragen over eerdere regeringsmaatregelen veel moeilijker te ontwijken in een schriftelijk antwoord, vooral wanneer er een wettelijke vereiste is om eerlijke informatie te verstrekken in antwoorden op schriftelijk parlementaire vragen. Mondelinge vragen hebben vaker betrekking tot algemene beleidskwesties en zijn vaker beter te begrijpen, omdat er door Kamerleden wordt gesproken naar een groot publiek. Een ander verschil tussen mondelinge en

schriftelijke vragen is de mate van publiciteit. Rondom het vragenuur is er meer publiciteit in vergelijk met de wat minder waargenomen schriftelijke procedures (Martin 2011; Rozenberg & Martin, 2011).

Uit onderzoek blijkt dat in Nederland populistische oppositiepartijen deze parlementaire vragen als controlemechanismen anders gebruiken dan niet-populistische oppositiepartijen. Louwense en Otjes (2018) ontdekten dat populistische partijen minder vaak beleidsinstrumenten gebruiken en meer controle-instrumenten. Dit betekent dat populistische partijen de anti-elite retoriek koppelen aan hun eigen repertoire van oppositieactiviteit, die we hiervoor kwalificeerde als ‘kritische’ oppositie. Daarnaast is er een klein effect te zien voor het gebruik van controleactiviteiten. Populistische oppositiepartijen gebruiken deze dus vaker dan niet-populistische oppositiepartijen (Louwense en Otjes, 2018, p. 482).

De eerste claim van populistische partijen is dan ook dat de acties van de regering de algemene wil van de mensen, het volk, moeten weerspiegelen. De mensen worden als puur en onbedorven beschouwd. ‘Het volk’ verwijst niet naar alle burgers van een land, maar eerder naar een ingebeeld ‘hart’ van ‘een deugdzame en bevredigde bevolking’ (Taggart 2000, p. 95). Ten tweede beweren populistische partijen dat het huidige politieke establishment de mensen niet vertegenwoordigt. De politieke elite heeft de politiek gecorrumpeerd en vervormd om de mensen de macht te ontnemen omwille van hun eigen macht. De rol van de populistische partij is om ‘de regering terug te geven’ aan de mensen (Louwense en Otjes, 2018, p. 481).

Mair (2011) ontwikkelde een tweedimensionale typologie en daarnaast een viervoudige typologie over het gedrag van oppositie. De representatie en kritische oppositie is in lijn met de conceptualisering van populisme. Doordat het dient als een oppositie tegen de heersende elite in naam van ‘het volk’ kunnen we stellen dat populistische partijen de overheid waarschijnlijk continu en openhartig onder de loep zullen nemen en minder snel beleidsinstrumenten zullen gebruiken dan niet-populistische oppositiepartijen. Vanwege hun anti-elitarisme verwachten we dat populistische partijen zich richten op controle, waarbij ze de tekortkomingen van de zittende regering aan het licht brengen. In de tweedeling van vertegenwoordigen en representeren richten deze partijen zich eerder op representatie. Een van de centrale argumenten van populisme is immers dat de bestaande elites de mensen niet vertegenwoordigen (Louwense en Otjes, 2013, p. 61).

Mijn verwachtingen over het gebruik van parlementaire vragen door Tweede Kamer partijen zijn ten eerste dat regeringspartijen minder gebruik maken van parlementaire vragen dan oppositiepartijen. Deze partijen vallen namelijk onder de constructieve partijen, die zich focussen op het maken van beleid maar zich niet bezig houden met controleactiviteiten

(Louwerse & Otjes, 2018, p. 481). Ook zijn Kamerleden waarvan hun partij in de regering zit gebonden aan coalitieovereenkomsten (Holzhacker, 2002). Daarnaast zijn oppositiepartijen vaak actiever dan coalitiepartijen als het gaat om het indienen van moties en amendementen, en het stellen van parlementaire vragen, zij zullen het namelijk vaker oneens zijn met de regering (Otjes & Louwerse, 2013, p. 68).

Hypothese 1: Oppositiepartijen stellen vaker parlementaire vragen dan regeringspartijen als het gaat om COVID-19.

Ten tweede verwacht ik dat populistische oppositiepartijen vaker parlementaire vragen stellen dan niet-populistische oppositiepartijen. Populistische partijen representeren en zijn een kritische oppositie partij (Mair, 2011). Zij maken amper beleid en maken veel gebruik van controleactiviteiten. Vanwege hun anti-elitarisme verwacht ik dan ook dat populistische partijen zich richten op controle, waarbij ze de tekortkomingen van de zittende regering aan het licht brengen (Louwerse & Otjes, 2018, p. 481).

Hypothese 2: Populistische oppositiepartijen stellen vaker parlementaire vragen dan niet-populistische oppositiepartijen als het gaat om COVID-19.

Tot slot verwacht ik ook een verschil te zien bij het analyseren van de inhoud van de gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen, gesteld door populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen. In de parlementaire vragen van populistische partijen brengen ze de tekortkomingen van de zittende regering aan het licht, want de regering zou volgens hen niet ‘het volk’ vertegenwoordigen (Otjes & Louwerse, 2013, p. 68). Grotere partijen of partijen die vaak in de regering hebben gezeten hebben daarentegen de redelijke verwachting om na de verkiezingen opnieuw in de regering te treden als de huidige regering haar meerderheid verliest. De Nederlandse kabinetsformatie wordt immers gekenmerkt door gedeeltelijke afwisseling. Hierdoor zullen oppositiepartijen in de toekomst wellicht moeten samenwerken met huidige regeringspartijen. Daarom kiezen reguliere partijen er meestal voor om populistische retoriek af te zwakken (Louwerse & Otjes, 2018, p. 487).

Hypothese 3: De inhoud van de corona gerelateerde parlementaire vragen van populistische oppositiepartijen verschilt met de inhoud van de corona gerelateerde parlementaire vragen van niet-populistische oppositiepartijen.

Methoden en data

In dit onderzoek kijk ik naar het verschil tussen het gebruik van parlementaire vragen tussen partijen in de Tweede Kamer. Het onderzoek wordt gedaan door middel van een case study waarin Nederland wordt onderzocht. Nederland is namelijk een consensusdemocratie. Een belangrijk element van een consensusdemocratie is dat regeringspartijen in het parlement niet, of althans niet sterk, bevoorrecht zijn. Zowel oppositiepartijen als regeringspartijen beschikken over dezelfde instrumenten, in termen van het vermogen om de agenda te beïnvloeden, voorstellen te doen of controle-instrumenten te gebruiken. Verder wordt een consensusdemocratie gekenmerkt door een open kiesstelsel waardoor het de kans biedt voor populistische partijen om te vertegenwoordigen en populistische oppositie uit te voeren. Daarnaast heeft Nederland als consensusdemocratie een linkse en rechtse populistische partij in het parlement. Hierdoor kan in het onderzoek meteen het verschil worden bekeken tussen deze twee populistische oppositiepartijen die een andere positie innemen op de links-rechts dimensie (Louwerse & Otjes, 2018, p. 61).

Verder maak ik in dit onderzoek gebruik van de gegevens over parlementaire vragen van de periode één maart 2020 tot één december 2020. De reden voor het kiezen van deze periode is gedaan op basis van de eerste besmetting. Op 27 februari 2020 werd namelijk de eerste persoon die besmet was met het nieuwe coronavirus in Nederland een feit (RIVM, 2020). Vanaf dat moment tot op heden heeft Nederland te maken met een crisis; de coronacrisis.

Om de parlementaire vragen te selecteren die over corona gaan heb ik niet alleen gekeken naar het specifieke woord corona in de parlementaire vraag maar ook naar de vragen waarin corona de oorzaak is van de gestelde vraag. U kunt bijvoorbeeld denken aan vragen die gaan over vaccinatie, mondkapjes, reizen met een bepaald reisadvies, de anderhalve meter regel, contactonderzoek, de pcr-test, maximaal aantal personen op bezoek, ventilatiesystemen, het steunpakket, sluiten van openbare ruimtes en de zorgbonus. Als voorbeeld is de parlementaire vraag met de titel; stagetekorten in het mbo, gesteld door GroenLinks op 3 november, een corona gerelateerde parlementaire vraag. Het gaat namelijk over stagetekorten die zijn ontstaan door het coronavirus.

Verder is er bij twijfel altijd nader gekeken naar de precieze inhoud van de parlementaire vraag. Om de verwarring die soms ontstond bij vragen en de oplossing daarvan te illustreren, gebruik ik als voorbeeld de titel en inhoud van een parlementaire vraag van de PvdA, gesteld op 18 juni. De titel luidt: De sluiting van het Hoenderloo College. In eerste instantie dacht ik dat corona de oorzaak was van de sluiting. Bij het bekijken van de inhoud van de vraag bleek

de sluiting plaats te vinden door financiële problemen. Deze vraag is dus niet meegenomen in het onderzoek.

Om de eerste twee hypothesen te beantwoorden, die beide het verschil meten in de frequentie van het gebruik van parlementaire vragen tussen regeringspartijen en oppositiepartijen, en tussen populistische partijen en niet-populistische partijen, maak ik gebruik van een kwantitatieve benadering, die de verschillen hiervan goed kan weergeven. In Nederland zijn er in de periode van één maart 2020 tot één december 2020, 2268 parlementaire vragen gesteld. Waarvan 2205 schriftelijke vragen en 63 mondelinge vragen. Van deze 2205 schriftelijke vragen waren er 627 vragen corona gerelateerd, en van de 63 mondelinge vragen waren er 9 corona gerelateerd. Tijdens de telling van parlementaire vragen wordt er ook nagegaan van welke partij de vraag afkomstig is. Hierdoor is het uiteindelijk duidelijk welke partijen hoeveel corona gerelateerde parlementaire vragen hebben gesteld.

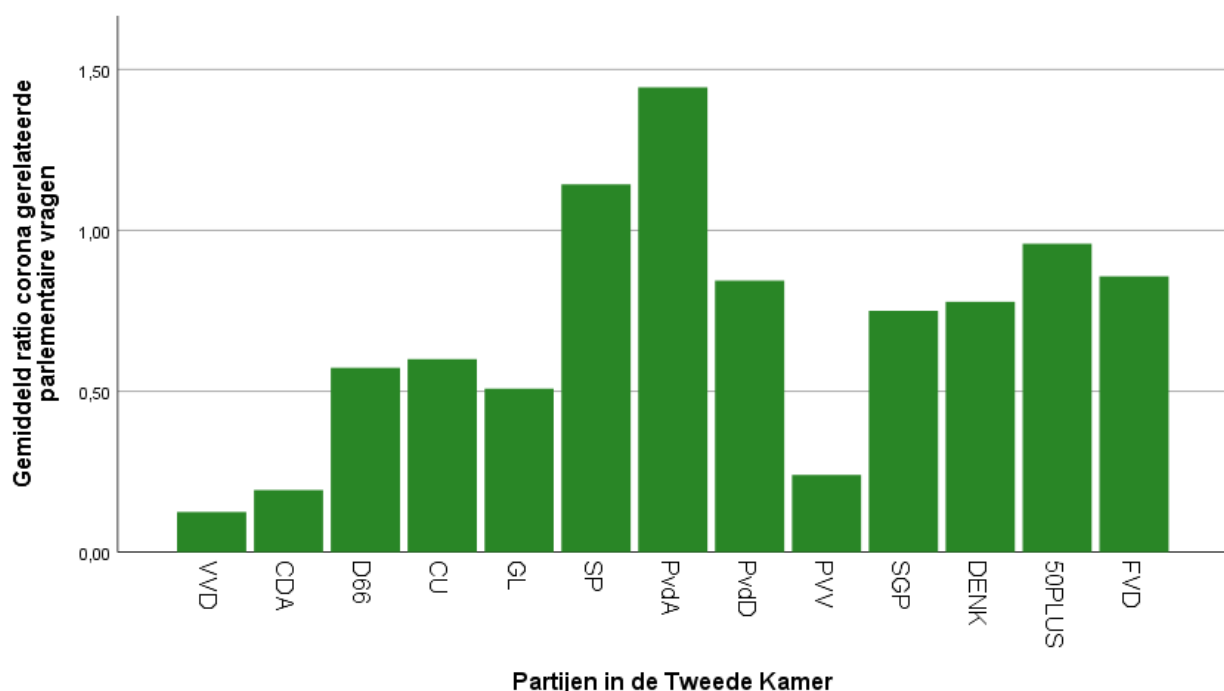
Omdat sommige partijen meer zetels hebben in de Tweede Kamer en dus ook meer Kamerleden hebben die mogelijk meer vragen zouden kunnen stellen. Wordt er in dit onderzoek een ratio toegepast. Deze ratio staat voor de verhouding tussen de parlementsleden en de gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen per maand. Vervolgens zal de gemiddelde ratio berekend worden door het gemiddelde te pakken van de ratio's die berekend zijn over de geselecteerde periode van negen maanden. Doordat ik rekening houd met het aantal zetels per partij in de Tweede Kamer kunnen de cijfers beter worden vergeleken.

Op basis van eerder onderzoek is vastgesteld dat de partijen PvdA, CDA, VVD, D66, GroenLinks, SGP, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, DENK en 50PLUS niet-populistische partijen zijn. Hiervan vormen op dit moment de VVD, CDA, D66 en ChristenUnie samen Kabinet Rutte III, deze partijen behoren dan ook tot de regeringspartijen. De overige partijen; PvdA, GroenLinks, SGP, Partij voor de Dieren, DENK en 50PLUS behoren op dit moment tot de niet-populistische oppositiepartijen. De populistische oppositiepartijen zijn de PVV, SP en FvD (Meijers & Zaslove, 2020, p. 22; Lucardie, 2010).

Om mijn eerste hypothese; dat oppositiepartijen vaker gebruik maken van parlementaire vragen dan regeringspartijen te beantwoorden, test ik of er een significant verschil zit tussen het aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door regeringspartijen en het aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door oppositiepartijen. Hiervoor maak ik gebruik van een onafhankelijke t-toets. Met de onafhankelijk t-toets kan ik de twee gemiddelde ratio's vergelijken van de regeringspartijen en de oppositiepartijen in de Tweede Kamer. De onafhankelijke t-toets test de nulhypothese: Er is geen significant verschil tussen het aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door regeringspartijen en het aantal corona

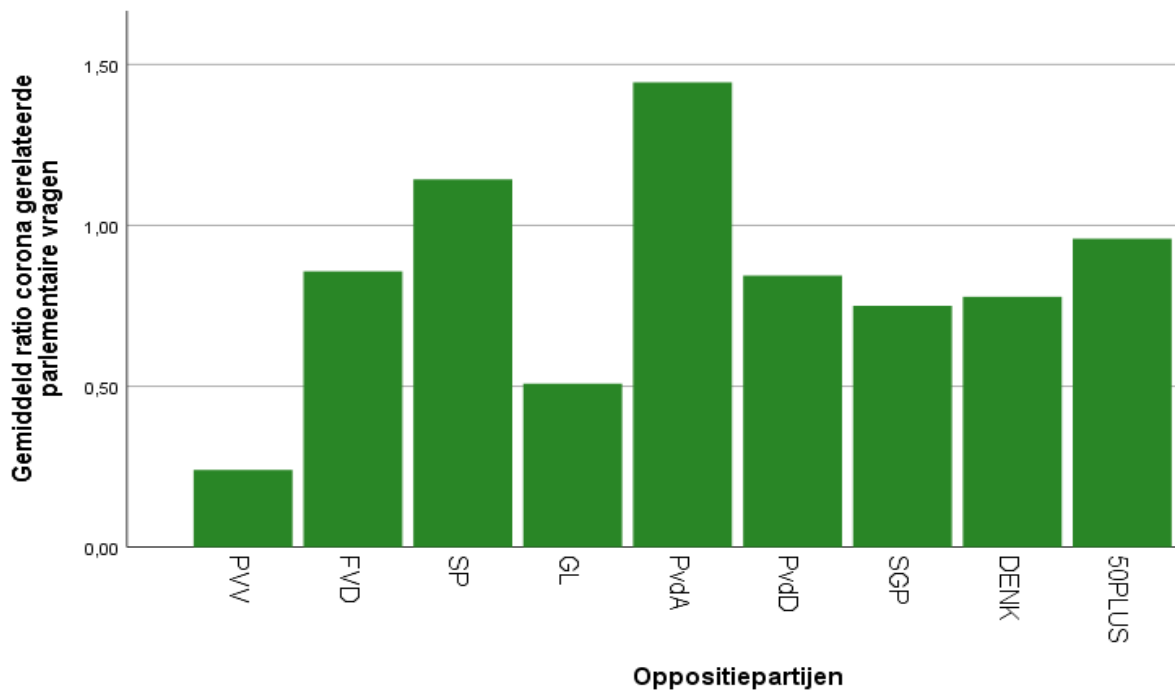
gerelateerde parlementaire vragen gesteld door oppositiepartijen. Uit de onafhankelijke t-toets blijkt dat de gemiddelde ratio van corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door oppositiepartijen ($M = 0,85$; $SE = 0,08$) hoger is dan de gemiddelde ratio van corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door regeringspartijen ($M = 0,32$; $SE = 0,05$). Het verschil 0,53, is statistisch significant, $t(91523) = 5396$, $p < 0,001$. Hierdoor kan de conclusie worden getrokken dat oppositiepartijen meer corona gerelateerde parlementaire vragen stellen dan regeringspartijen. Ter illustratie wordt figuur 1.1 weergegeven, waarin de vier regeringspartijen links in de grafiek worden weergegeven. Hierin is te zien dat deze partijen gemiddeld minder corona gerelateerde parlementaire vragen stellen dan andere partijen die vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer. Dit onderbouwt de uitkomst van de t-toets: Er is geen significant verschil te zien tussen het aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door regeringspartijen en het aantal corona gerelateerde vragen gesteld door oppositiepartijen. Deze uitkomst is ook in overeenstemming met eerdere onderzoeken, waaruit bleek dat oppositiepartijen vaak actiever zijn in het stellen van parlementaire vragen. Oppositiepartijen zullen het namelijk vaker oneens zijn met de regering dan coalitiepartijen (Otjes & Louwerse, 2013, p. 68).

Figuur 1.1 - Gemiddelde ratio's van corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door partijen uit de Tweede Kamer

Om mijn tweede hypothese; niet-populistische partijen maken vaker gebruik van parlementaire vragen dan niet-populistische oppositiepartijen, te beantwoorden, test ik opnieuw of er een significant verschil zit tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen. Nu maak ik de vergelijking tussen niet-populistische oppositiepartijen en populistische oppositiepartijen. In deze analyse maak ik ook opnieuw gebruik van de onafhankelijk t-toets omdat ik van twee groepen de gemiddelden wil vergelijken. De onafhankelijke t-toets test de nulhypothese: Er is geen significant verschil tussen het aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door populistische oppositiepartijen en het aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door niet-populistische oppositiepartijen. Uit deze test blijkt dat de gemiddelde ratio van corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door populistische oppositiepartijen ($M = 0,83$; $SE = 0,16$) niet hoger is dan het gemiddelde ratio van corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door niet-populistische oppositiepartijen ($M = 0,68$; $SE = 0,07$). Het verschil, 0,15, is niet statistisch significant, $t(29106) = -0,870$, $p = 0,391$. Hierdoor kan de conclusie worden getrokken dat populistische oppositiepartijen niet meer corona gerelateerde parlementaire vragen stellen dan niet-populistische oppositiepartijen. Ter illustratie figuur 1.2, waarin links in het figuur de drie populistische oppositiepartijen zijn weergegeven. In het figuur is er geen duidelijk verschil te zien tussen de gemiddelde ratio's van de populistische oppositiepartijen en de niet-populistische oppositiepartijen, wat de uitkomst van de onafhankelijke t-toets onderbouwd: Er is geen significant verschil tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door populistische oppositiepartijen en het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door niet-populistische oppositiepartijen. Dit resultaat is in tegenstelling met de bevindingen dat er een effect is te zien voor het vaker gebruiken van controleactiviteiten door populistische partijen. Populistische oppositiepartijen gebruikten deze namelijk vaker dan niet-populistische oppositiepartijen (Louwerse en Otjes, 2018, p. 492).

Figuur 1.2 - Gemiddelde ratio's van corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen

De derde hypothese; de inhoud van parlementaire vragen van populistische partijen verschilt met de inhoud van niet-populistische partijen, zal beantwoord worden op basis van de bevindingen uit de inhoudelijke analyse van de parlementaire vragen. In deze kwalitatieve benadering worden de parlementaire vragen inhoudelijk vergeleken van drie verschillende partijen: Eén reguliere partij; de PvdA en twee populistische oppositiepartijen; SP en PVV (Rooduijn & Pauwels, 2011; Meijers & Zaslove, 2020, p. 22).

Om de inhoud van de parlementaire vragen te vergelijken tel ik het aantal positieve en negatieve appeals die te vinden zijn in de parlementaire vragen. Deze methode is terug te vinden in eerdere onderzoeken, waarbij de methode bestond uit het tellen van negatieve en positieve appeals tijdens het campagnevoeren van politieke partijen. Green (2006) wilde een duidelijk onderscheid kunnen maken tussen negatieve en positieve appeals. Om negatieve en positieve appeals in campagnes effectief te meten, werd alleen rekening gehouden met expliciete en zichtbare manifestaties. Het aantal positieve appeals zijn alle verwijzingen naar een partij die zichzelf prijst en het aantal negatieve appeals zijn alle verwijzingen naar kritiek op tegengestelde politieke partijen (Green, 2006; Walter & Vliegenthart, 2010).

Daartegenover is er een onderzoek wat meer in gaat op de formulering van de appeals. Volgens Lucas en Benson (1929) houdt elk appeal menselijke motivatie in, het is ofwel een

verlangen om iets te bereiken, ofwel een impuls om te vermijden. Alle appeals om iets te bereiken kunnen positief worden genoemd, terwijl appeals om te vermijden negatief zijn (Lucas & Benson, 1929, p. 347). Voor hen zou een positieve appeal in een politieke campagne zijn: “Als je een vreedzaam en veilig land wilt, stem dan op George Bush”. Een negatieve appeal zou daarentegen zijn: “Als je een nieuwe terroristische aanslag zoals 9/11 wilt vermijden, stem dan op George Bush”. Negativiteit hield dus geen directe aanval op de concurrentie in. Het betrof vooral hoe het appeal werd geformuleerd (Green, 2006, p. 23).

De methode van Lucas en Benson (1929) waarin zij op basis van hoe iets geformuleerd is bepalen of het een negatieve of positieve appeal is, kan ook worden toegepast in dit onderzoek. Op het moment dat er wordt gesproken in parlementaire vragen over het nog moeten bereiken van een actie of het reeds hebben bereikt van een actie kan dit als een positief appeal worden beschouwd. Parlementaire vragen zoals: “Wanneer gaat u dat doen?” “Wat waren de gevolgen toen u dit deed?” kunnen dus als een positieve appeals worden beschouwd. Om het nog duidelijker weer te geven, geef ik twee voorbeelden van positieve appeals die gevonden zijn in parlementaire vragen:

- “Wat gaat u doen om de mensen beter te (laten) beschermen tegen besmetting met COVID-19?” (2020D12620)

Deze vraag is gesteld door de PVV op twee april. Deze vraag betreft een positief appeal omdat het gaat om een actie die nog moet worden voldaan. Daarnaast als voorbeeld:

- “Is verdere opschaling dan tot 2000 IC bedden mogelijk en welke voorbereidingen worden daar nu al voor getroffen?” (2020D11168)

Deze vraag is gesteld door de PvdA op twintig maart. Ook deze vraag betreft een positief appeal, het gaat namelijk om een vraag die ingaat op acties die de minister reeds heeft gedaan.

Daartegenover kunnen vragen waarin het gaat om het vermijden van een actie, of het vermijden van informatie als een negatief appeal worden beschouwd. Vragen zoals: “Waarom heeft u dat nog niet gedaan?” “Waarom weet u dat niet?” kunnen als negatieve appeals worden beschouwd. Om het nog duidelijker weer te geven, geef ik één voorbeeld van een negatief appeal gevonden in de parlementaire vraag:

- “Waarom is de aanpassing in de richtlijn niet publiekelijk gecommuniceerd?” (2020D31088)

Deze vraag is gesteld door de PvdA op zes augustus. Bij deze vraag ging het om een aanpassing in de richtlijnen van ventilatiesystemen die nog niet openbaar was gemaakt door minister de Jonge. Het betreft een negatief appeal omdat er een actie niet is gedaan.

Omdat voor mijn inhoudelijke analyse een inhoudsanalyse van 286 corona

gerelateerde parlementaire vragen gesteld door de PVV, SP en PvdA te omvangrijk is, heb ik een aselechte steekproef uitgevoerd die per partij vijftien parlementaire vragen selecteert. Naast het tellen van negatieve en positieve appeals worden ook het aantal deelvragen geteld. In een schriftelijk vraag worden namelijk meerdere vragen gesteld rondom een onderwerp. Als er meer deelvragen worden gesteld, zullen er logischerwijs ook meer negatieve en positieve appeals worden gevonden. Hiermee wordt rekening gehouden door een ratio toe te passen, het aantal gevonden negatieve of positieve appeals wordt gedeeld door het totale aantal deelvragen in de parlementaire vraag. In de figuren 2.1, 2.2 en 2.3 zijn de ratio's weergegeven van negatieve en positieve appeals per gestelde corona gerelateerde parlementaire vraag. Op de x-as is het kenmerk van de vraag genoteerd. Op de y-as vind u de ratio's van negatieve en positieve appeals per parlementaire vraag. De y-assen verschillen in de drie figuren, zo loopt in figuur 2.1 het ratio tot 0,8, in figuur 2.2 tot 1.0 en in figuur 2.3 tot 1,2.

In de inhoudelijke analyse worden veel voorbeelden genoemd van corona gerelateerde parlementaire vragen per partij, dit om u een inzicht te geven in de wijze waarop de drie verschillende partijen hun parlementaire vragen formuleren, en waarom ze zijn geselecteerd als positieve of negatieve appeals. Achter elk voorbeeld is het kenmerk van de vraag genoteerd.

Om te beginnen analyseer ik de PVV. De partij werd gevormd als een afgesplitste partij van de liberale VVD. De partijoprichter en leider Geert Wilders was sinds 1998 parlamentslid voor de VVD. Na de verkiezingen in 2002 werd Wilders een belangrijke stem in het debat over integratie, immigratie en de islam. Hij bekritiseerde vooral de 'progressieve' Nederlandse politieke elite omdat ze de groeiende dreiging van de islam negeerde. Het breekpunt tussen Wilders en de VVD was de vraag of Turkije lid kon worden van de EU, waar de VVD voor was en Wilders tegen. In 2006 richtte hij de PVV op. In dat jaar behaalde hij negen zetels bij de parlamentsverkiezingen. Vanaf toen bewoog de partij zich steeds meer naar een nationaal-populistische richting. Wilders begon steeds meer naar het gewone volk te verwijzen en hij werd meer voorstander van directe democratie. De PVV stapte af van haar oorspronkelijke liberale economische positie op economisch gebied en is nu tegen verhoging van de pensioenleeftijd, steunt stijgende uitgaven voor ouderenzorg en verzet zich tegen liberalisering van de arbeidsmarkt (Otjes & Louwers, 2013, p. 67).

De PVV stelde in de periode van één maart 2020 tot één december 2020, 142 schriftelijke vragen; daarvan waren er 22 corona gerelateerd. Daarnaast stelde de partij vijf mondelinge vragen; daarvan waren er twee vragen corona gerelateerd. De PVV stelt vooral

vragen die direct zijn, meer een informatieve functie hebben en geen betrekking hebben op een actie. Voorbeelden zijn:

- “Hoeveel mensen liggen er op dit moment met covid-19 op de IC?” (2020D35080)
- “Deelt u de mening dat het derhalve voorbarig is te concluderen dat het wel goed zit met de ventilatie in nieuwe gebouwen? Of in oudere gebouwen met vernieuwde ventilatiesystemen? Zo nee, waarom niet?” (2020D32475)

Daarnaast kenmerkt de PVV zich ook door vragen te stellen met daarin een persoonlijke aanval. Deze vragen zijn niet geteld als negatieve appeals omdat het niet gaat om het vermijden van een actie. Voorbeelden zijn:

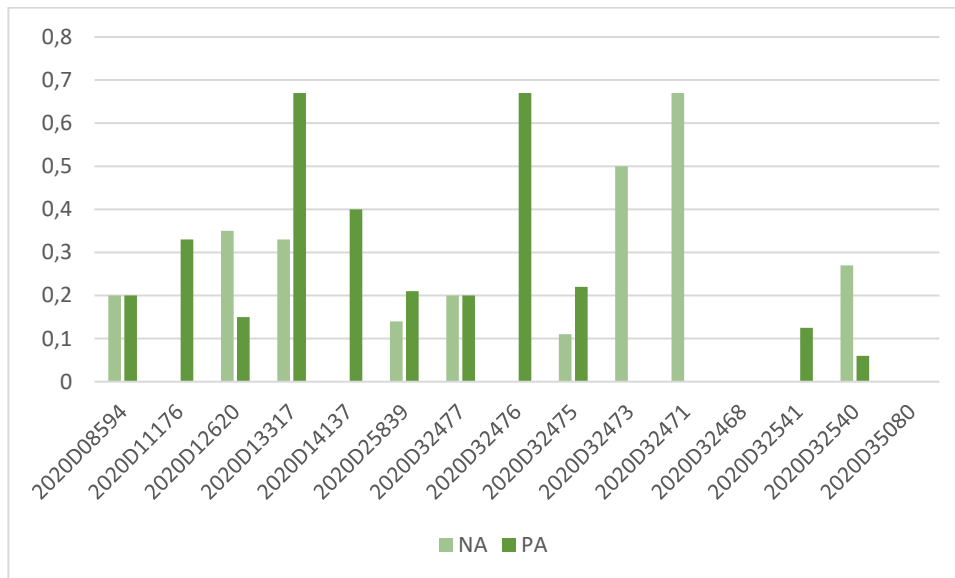
- “Kunt u dan werkelijk niks?” (2020D32473)
- “Kunt u dan helemaal niks?” (2020D32477)

Ook beticht de PVV vaak de minister van het vermijden van informatie door de woorden ontkennen en negeren te gebruiken in de vraag. Deze vragen worden als negatieve appeals geteld. Voorbeelden zijn:

- “Waarom blijft u de link met de enorme schaarste aan beschermingsmiddelen ontkennen?” (2020D32540)
- “Ontkent u nog steeds de relatie tussen het gebrek aan beschermingsmiddelen voor zorgmedewerkers (ook hier werd tijdens de eerste golf zonder gewerkt) en het aantal besmettingen en overlijdens onder bewoners? Zo ja, waarom?” (2020D32471)

In figuur 2.1 worden het aantal negatieve en positieve appeals per corona gerelateerde parlementaire vraag weergegeven van de PVV. Hierin is te zien dat er niet een duidelijke hoeveelheid meer negatieve appeals worden geformuleerd in parlementaire vragen dan positieve appeals door de PVV.

Figuur 2.1 - Ratio van negatieve en positieve beroepen gevonden in corona gerelateerde parlementaire vragen van de PVV

De tweede partij die ik analyseer is de SP. Deze partij werd gevormd in 1971. Na vijf opeenvolgende parlementsverkiezingen niet in het parlement te zijn gekomen paste de partij haar strategie aan. In 1994 maakte de partij zichzelf kenbaar als een linkse protestpartij. De partij legt momenteel sterk de nadruk op een democratisch bestuur. De democratisch gelegitimeerde Nederlandse regering moet namelijk worden beschermd tegen aantasting door technocratische Europese besluitvorming en tegen privatisering (Otjes & Louwerse, 2013, p. 66)

De SP stelde in de periode van één maart 2020 tot één december 2020, 588 schriftelijke vragen; daarvan waren er 146 corona gerelateerd. Daarnaast stelde de partij zeven mondelinge vragen; daarvan waren er geen vragen corona gerelateerd. Opvallend is dat deze partij erg veel gebruik maakt van parlementaire vragen. In de geselecteerde periode zijn er in totaal 2205 parlementaire vragen gesteld over verschillende onderwerpen. Hiervan is 26,7% gesteld door de SP. Verder worden in deze inhoudsanalyse de positieve appeals van de SP gekenmerkt doordat de zin meestal begint met de woorden; “is het mogelijk”. Een voorbeeld hiervan is:

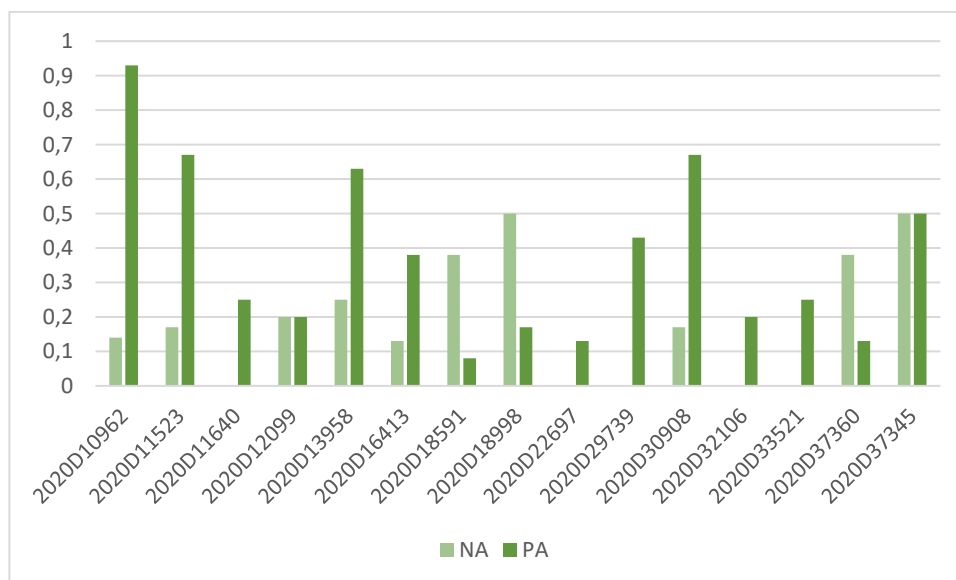
- “Is het mogelijk om het Waarborgfonds Sociale Woningbouw aan te spreken om te zorgen dat zowel huurders als woningcorporaties niet in de problemen komen?” (2020D10962)

Als voorbeeld van een negatieve appeal kies ik voor een appeal met de meest kritische toon:

- “Hoe kan het dat de drie in het voorjaar door de overheid geselecteerde partijen voor de productie van chirurgische mondmaskers, nog steeds niet het juiste certificaat hebben? Waarom duurt dit zo lang?” (2020D37360)

De SP heeft, naast dat het in het algemeen de meeste parlementaire vragen stelt, ook het grootste aantal corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld. In figuur 2.2 zijn de negatieve en positieve appeals die zijn gevonden in deze parlementaire vragen weergegeven. In tegenstelling tot de mede populistische oppositiepartij de PVV zijn er iets meer negatieve appeals gevonden en een veel groter aantal positieve appeals.

Figuur 2.2 - Ratio van negatieve en positieve appeals gevonden in corona gerelateerde parlementaire vragen van de SP

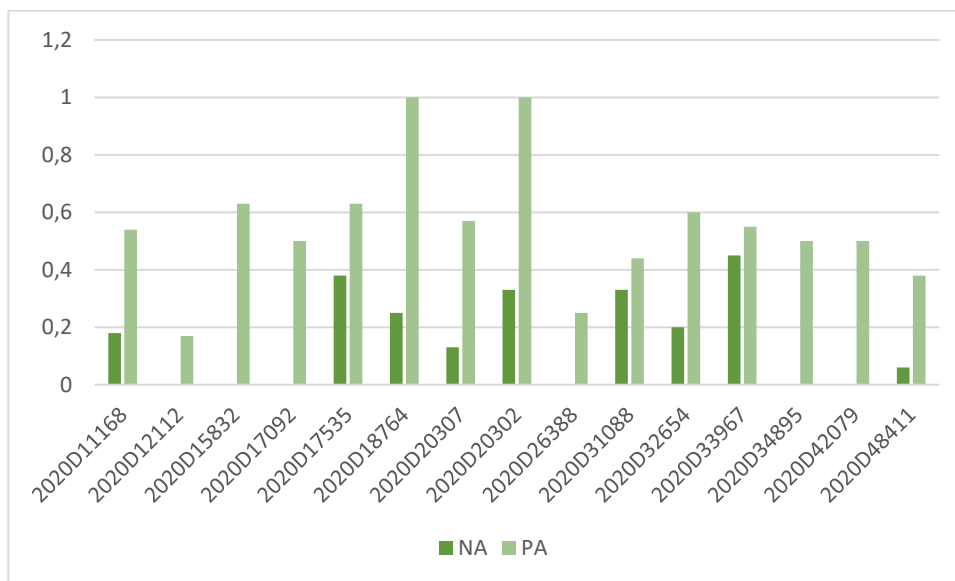
Tot slot analyseer ik inhoudelijk de PvdA. Deze partij is ontstaan in de aanloop naar de eerste naoorlogse verkiezingen. De socialisten, vrijzinnig-liberalen en christendemocraten sloten een politiek verbond: samen gingen zij door als de Partij van de Arbeid (PvdA), een nieuwe, sociaaldemocratische partij (Mellink, 2011). Van de tien kabinetten die zijn gevormd sinds 1994, bevond de PvdA zich in vijf van hen. Verder wordt de partij hedendaags gezien als een van de centrumpartijen, naast de VVD en de CDA. In tegenstelling tot de andere centrumpartijen staat de PvdA voor staatsinterventie (Otjes & Louwerse, 2013, p. 64).

De PvdA stelde in de periode van één maart 2020 tot één december 2020, 403 schriftelijke vragen; daarvan waren er 116 corona gerelateerd. Daarnaast stelde de partij vier mondelinge vragen; daarvan was er één vraag corona gerelateerd. Wat de PvdA kenmerkt zijn de lange en vele deelvragen. In vergelijking met de andere partijen stelde de PvdA 16 meer deelvragen dan de SP en 23 meer deelvragen dan de PVV. Daarnaast wordt de PvdA gekenmerkt door een bepaalde vraagstelling. In onderstaand voorbeeld leest u aan het einde van de vraag: “Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?” Deze twee zinnen betreffen een positief appeal en een negatief appeal die betrekking hebben op de tweede vraag in de deelvraag. Er wordt namelijk aan de minister gevraagd waarom hij iets niet gaat doen, en hoe die iets op welke manier zou doen. De eerste vraag in de deelvraag is los daarvan ook een positief appeal. In deze vraag zijn dus twee positieve appeals gevonden en één negatief appeal.

- “Wat onderneemt u om de positie van LHBT+ mensen in ontwikkelingslanden te beschermen en deze te verbeteren? Bent u van plan om deze inzet te intensiveren als gevolg van de ontwikkelingen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?”
(2020D20307)

In figuur 2.3 zijn de ratio's van positieve en negatieve appeals per corona gerelateerde parlementaire vraag van de PvdA weergegeven. Wat opvalt is dat er uitzonderlijk meer positieve appeals zijn gevonden. Vrijwel alle negatieve appeals die zijn gevonden waren tegelijkertijd met een positief appeal geformuleerd in de vraagstelling zoals in het voorbeeld hierboven. Waardoor de toon van de algehele parlementaire vraag als minder negatief werd beschouwd.

Figuur 2.3 - Ratio van negatieve en positieve appeals gevonden in corona gerelateerde parlementaire vragen van de PvdA

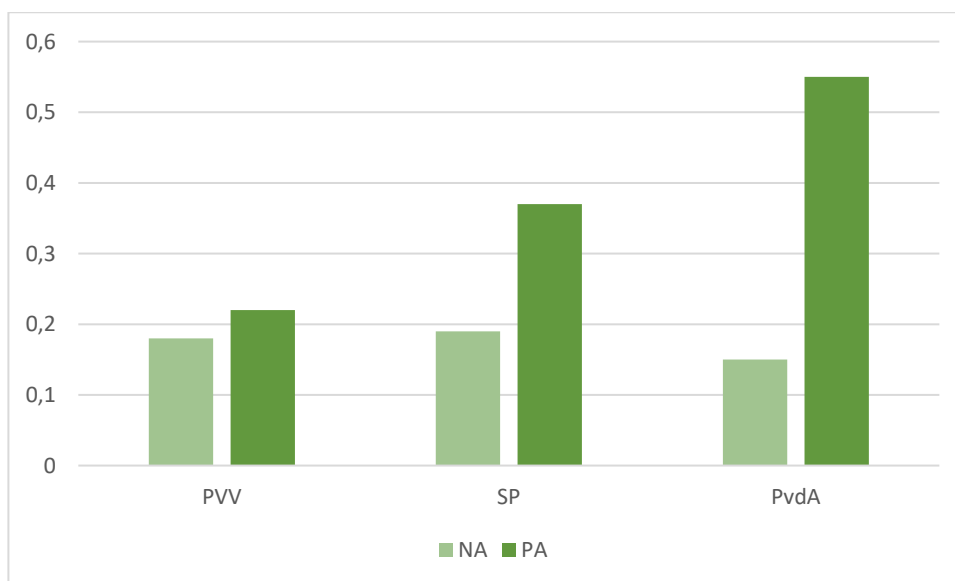
In figuur 3 zijn de gemiddelde ratio's van negatieve en positieve appeals die gevonden zijn in de vijftien parlementaire vragen van de PVV, SP, PvdA weergegeven op de y-as. Op de x-as staan de drie partijen. Bij vergelijking van de oppositiepartijen valt op dat de PVV als enige persoonlijke aanvallen in haar vraagstelling gebruikt. Daarnaast is de PVV een partij waarbij in de parlementaire vragen minder appeals zijn gevonden, doordat zij vooral deelvragen stellen die korter zijn en geen betrekking hebben op het vermijden of bereiken van acties.

Beide partijen, PVV en SP, gebruiken iets meer negatieve appeals dan de PvdA. Wat de PVV en SP toch onderscheidt van elkaar als beide zijnde populistische oppositiepartijen, is de toon van de vraagstellingen. De SP formuleert positieve appeals met: “is het mogelijk?”, terwijl de PVV de zin begint met: “kunt u?”. Daarnaast zijn in de inhoudelijke analyse alleen bij de PVV persoonlijke aanvallen gevonden, ondanks dat deze manier van vragen stellen een populistisch kenmerk is; het is immers ‘het volk’ tegen de elite (Louwerse & Otjes, 2018, p. 67). Dit gevonden verschil in toon, is te onderbouwen doordat de SP ook meer positieve appeals gebruikt waardoor de algehele vraag ook als minder negatief wordt gelezen. Eerder is al geconstateerd dat het idee van populisme als een dunne of gedeeltelijke ideologie kan worden gecombineerd met verschillende politieke standpunten. De uiteenlopende posities op de links-rechts dimensie is belangrijker voor hun gedrag dan hun gedeelde populisme (Otjes & Louwerse, 2013, p. 75). Dit verklaart dan ook waarom er niet zo zeer duidelijke

overeenkomsten zijn te zien tussen de PVV en de SP in het gebruik van negatieve en positieve appeals in hun parlementaire vragen.

De PvdA heeft van alle drie de partijen veruit de meest positieve toon. Negatieve appeals worden, in tegenstelling tot de SP en PVV, niet gebruikt om de minister zijn of haar fouten te benadrukken maar alleen gebruikt om informatie te winnen over de reden waarom een minister iets niet zou doen of heeft gedaan. De positieve toon is te verklaren doordat de PvdA een redelijke verwachting heeft dat zij in de toekomst nog een kabinetsfunctie zal vervullen. Doordat oppositiepartijen wellicht in de toekomst samen moeten werken met de huidige regeringspartijen, zullen zij populistische retoriek afzwakken.. Reguliere partijen zijn dus vaak beperkt door eerdere en toekomstige overheidsparticipatie (Senninger, 2016, p. 4; Louwerse & Otjes, 2018).

Figuur 3 - Gemiddelde ratio negatieve en positieve appeals gevonden in de corona gerelateerde parlementaire vragen van de partijen PVV, SP en PvdA

Conclusie

Nederland wordt sinds dit jaar in de greep gehouden door het coronavirus. De overheid en de bevolking staan samen voor een enorme opgave. Door de ernst van de situatie heeft het kabinet voor extreme maatregelen gekozen, waardoor de Nederlandse bevolking zich vandaag de dag bevindt in een totale lockdown. Door de urgentie van deze extreme maatregelen worden ze vaak buiten de wetgevende macht om aangenomen (Griglio, 2020). Hierdoor verliest de Tweede Kamer een deel van zijn soevereiniteit en ontstaat er een marginalisering

van het parlement, die mogelijk problematisch kan zijn voor de oppositie. De partijen in de Tweede Kamer gaan verschillend om met dit probleem, ze maken namelijk op een andere manier gebruik van het stellen van parlementaire vragen, zowel in frequentie als inhoudelijk, om zo controle uit te kunnen oefenen op het parlement.

Dit blijkt uit mijn eerste twee analyses waarin ik kijk of er een verschil zit tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen tussen regeringspartijen en oppositiepartijen, en tussen populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen. Hieruit blijkt dat er een significant verschil is tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door regeringspartijen en oppositiepartijen. Daarentegen is er geen significant verschil te zien in het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door niet-populistische oppositiepartijen en populistische oppositiepartijen. Dit is merkwaardig omdat in eerdere bevindingen is geconstateerd dat populistische oppositiepartijen meer gebruik maken van controleactiviteiten dan niet-populistische oppositiepartijen. Dit is dus niet geval als het gaat om parlementaire vragen die corona gerelateerd zijn (Louwerse & Otjes, 2018).

Uit de derde inhoudelijke analyse, waarin ik kijk of er inhoudelijk verschil zit tussen corona gerelateerde parlementaire vragen gesteld door niet-populistische oppositiepartijen en populistische oppositiepartijen, blijkt dat er inhoudelijk verschillen zijn tussen populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen. Dit uit zich vooral in het gebruik van meer positieve appeals door de PvdA. Er is daarnaast ook een contrast zichtbaar tussen de PVV en de SP, wat kan worden verklaard door de dunne ideologie van populisme (Otjes & Louwerse, 2013, p. 75). Vooral de toon van de vragen maakt het verschil tussen deze drie partijen. Zo maakt de PVV gebruik van persoonlijke aanvallen en woorden zoals; negeren en ontkennen. Dit in tegenstelling tot de ook populistische oppositiepartij de SP, die veel meer gebruik maakt van positieve appeals. De PvdA kenmerkt zich door amper negatief te zijn. Negatieve appeals worden naast positieve appeals in dezelfde zin geformuleerd, waardoor de aanwezigheid van negatieve appeals niet opvalt.

Tevens is deze studie niet zonder tekortkomingen. De steekproef die wordt getrokken in de eerste twee analyses is beperkt. Er zijn slechts vijftien parlementaire vragen van drie partijen inhoudelijk bekeken. Om een volledig verslag te geven over de inhoudelijke verschillen tussen populistische oppositiepartijen en niet-populistische oppositiepartijen zou er een breder onderzoek moeten worden verricht. Daarnaast zijn in mijn onderzoek de corona gerelateerde vragen geselecteerd sinds de maand nadat de eerste besmetting in Nederland werd gemeld. Dit is niet sinds het eerste moment dat corona internationaal ter sprake kwam en

het ook een internationaal probleem betrof. Ook is er een mogelijkheid dat parlementaire vragen over het hoofd zijn gezien, of vragen verkeerd zijn geïnterpreteerd. Ook bij mijn inhoudelijke analyse kunnen er negatieve en positieve appeals niet zijn genoteerd die er wel waren.

Verder onderzoek kan worden gedaan naar corona gerelateerde parlementaire vragen in andere landen, de coronacrisis treft namelijk veel landen, waar zowel populistische partijen als niet-populistische partijen in het parlement zitten. Er kan in deze landen ook worden gekeken naar het verschil tussen het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door niet-populistische oppositiepartijen en het aantal gestelde corona gerelateerde parlementaire vragen door populistische oppositiepartijen. Dit verschil kan tevens ook worden bekeken tussen regeringspartijen en oppositiepartijen, zoals in dit onderzoek is gedaan. Ook zou er nog een mogelijkheid zijn om de inhoud en ook de frequentie van de corona gerelateerde parlementaire vragen van linkse en rechtse partijen met elkaar te vergelijken.

Literatuurlijst

- Benson, C. E., & Lucas, D. B. (1929). The historical trend of negative appeals in advertising. *Journal of applied psychology*, 13(4), 346-356.
- Geer, G. J. (2006). In Defense of Negativity : Attack Ads in Presidential Campaigns. University of Chicago Press.
- Green-Pedersen, C. (2015). Bringing Parties Into Parliament: The Development of Parliamentary Activities in Western Europe. *Party politics*, 16(3), 347-369.
- Griglio, E. (2020). Parliamentary oversight under the Covid-19 emergency: striving against executive dominance. *Theory of practice of legislation*, 8(1-2), 49-70.
- Hazama, Y., Gençkaya O. F., & Gençkaya, S. (2007) Parliamentary Questions in Turkey. *Journal of legislative studies*, 13(4), 539-557.
- Helms, L. (2008). Studying Parliamentary Opposition in Old and New democracies: Issues and Perspectives. *Journal of legislative studies*, 14(1-2), 6-19.
- Holzacker, R. (2002). National Parliamentary Scrutiny Over EU Issues: Comparing the Goals and Methods of Governing and Opposition Parties. *European Union politics*, 3(4), 459-479.
- Jensen, B., Proksch, S. –O., & Slapin, B. J. (2013). Parliamentary Questions, Oversight, and National Opposition Status in the European Parliament. *Legislative studies quarterly*, 38(2), 259-282.

- Kilza, J. (2005). *The Role of Opposition Parties in a Democracy* (Masterscriptie).
Geraadpleegd van <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Role-of-Opposition-Parties-in-a-Democracy-Kiiza/68629581e8b3346d5eb17b178785fff0880d5496?p2df>
- Louwerse, T., & Otjes, S. (2018). How Populists Wage Opposition: Parliamentary Opposition Behaviour and Populism in Netherlands. *Political Studies*, 67(2), 479-495.
- Lucardi, P. (2010) Tussen establishment en extremism: populistische partijen in Nederland en Vlaanderen. *Res Publica*, 52(2), 149-172.
- Martin, S. (2011). Praliamentary questions, the Behaviour of Legislators and the Function of Legislatures: An Introduction. *The journal of Legislative studies*, 17(3), 259-270.
- Meijers, J. M., & Zaslove, A. (2020). Measuring Populism in Political Parties: Appraisal of a New Approach. *Comparative political studies*, 2-36.
- Mellink, B. (2011). Tweedracht maakt macht. De PvdA, de doorbraak en de ontluikende polarisatiestrategie (1946-1966). *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden*, 126(2), 30-53.
- Oberreuter, H. (1975) *Parlamentarische Opposition: Ein internationaler Vergleich*. Hamburg: Hoffman und Campe.
- Otjes, S., & Louwerse, T. (2013). Populists in Parliament: Comparing Left-Wing and Right-Wing Populism in the Netherlands. *Political studies*, 63(1), 60-79.
- RIVM. (2020, 27 februari). Patiënt met nieuw coronavirus in Nederland. Geraadpleegd van rivm.nl/nieuws/patient-met-nieuw-coronavirus-in-nederland
- Rooduijn, M., & Pauwels, T. (2011). Measuring Populism: Comparing Two Methods of Contant Analysis. *West European politics*, 34(6), 1272-1283.
- Rozenberg, O., & Martin, S. (2011). Questionings Parliamentary Questions. *The Journal of Legislative Studies*, 17(3), 394-404.
- Senninger, R. (2016). Issue expansion and selective scrutiny – how opposition parties used parliamentary questions about the European Union in the national arena from 1973 to 2013. *European Union politics*, 18(2), 283-306.
- Sternberger, D. (1956). *Lebende Verfassung: Studien über Koalition und Opposition*. Meisenheim am Glan: Anton Hain K.G.
- Shapiro, I. (1996). *Three Fallacies Concerning Minorities, Majorities, and Democratic Politics*. Ithaca, NY and London: Cornell University Press.
- Taggart, P. A. (2000). *Populism*. Buckingham; Philadelphia, PA: Open University Press.

- Walter, S. A. & Vliegenthart, R. (2010). Negative Campaigning across Different Communication Channels: Different Ball Games? *The international journal of press/politics*, 15(4), 441-461.
- Windholz, L. E. (2020). Governing in a pandemic: from parliamentary sovereignty to autocratic technocracy. *Theory of practice of legislation*, 8(1-2), 93-113.